

Національний технічний університет
України "Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського"

Інститут спеціального зв'язку та захисту
інформації КПІ ім. Ігоря Сікорського
Спеціальна кафедра № 4

ПРАВознавство

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології</i>
Спеціальність	<i>122 Комп'ютерні науки</i>
Освітньо-професійна програма	<i>Комп'ютерні системи і технології спеціального зв'язку</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (Денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>II рік підготовки, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити</i>
Семестровий контроль / контрольні заходи	<i>Залік / Модульна контрольна робота</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекції та семінарські заняття: к.філос.н, доцент, Наталія ВОЛОШИНА, voloshinanatalia3@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Google Classroom</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Силабус освітнього компонента “Правознавство” складено відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів “Комп’ютерні системи і технології спеціального зв’язку” спеціальності 122 – Комп’ютерні науки.

Метою навчальної дисципліни є підсилення у курсантів наступних компетентностей: (ЗК 7) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; (ЗК 15) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи держави і права; система військового права і законодавства України; конституційні основи правосуддя в Україні; правові основи діяльності Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України.

Програмні результати навчання, на підсилення та покращення яких спрямована дисципліна: (ПР 22) Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Успішне вирішення завдань навчальної дисципліни базується на засвоєні курсантами знань та умінь, сформованих у них, в результаті вивчення таких навчальних дисциплін: “Історія України”.

Навчальні дисципліни, які забезпечуються цією навчальною дисципліною – “Морально-психологічне забезпечення”, “Філософія”.

3. Зміст навчальної дисципліни

Семестр 3

Семестровий (кредитний) модуль 1. Правознавство.

Розділ 1. Держава і право.

Тема 1. Загальні основи держави і права.

Тема 2. Конституційне право України.

Тема 3. Інформаційне право і кібербезпека. Правові засади діяльності Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України.

Тема 4. Основи правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні.

Розділ 2. Військовослужбовець як суб’єкт права.

Тема 5. Військовослужбовці та їх статус.

Тема 6. Юридична відповідальність військовослужбовців

Тема 7. Кримінальне право України. Семестровий (кредитний) модуль 3.

Розділ 3. Основи міжнародного гуманітарного права, правового регулювання збройних конфліктів та миротворчої діяльності України.

Тема 8. Міжнародне гуманітарне право і правові основи регулювання збройних конфліктів.

Тема 9. Міжнародні правила, що стосуються ведення воєнних операцій.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Правова робота в Збройних Силах України: навчальний посібник / за заг. ред. В.І. Кириленка Київ: РВЦ “Військовий інститут”, 2010. 408 с.
2. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. Київ.: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с.
3. Кривенко О.В., Качан І.І. Військова адміністрація (право військової сфери у визначеннях та схемах): навч. посібник. Київ: 2008. 182 с.
4. Коропатнік І.М., Шопіна І.М.. Військове право: підручник. Київ: Алерта, 2019. 648 с.
5. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект: підручник / В. Л. Бурячок та ін.; за заг. ред. В. Б. Толубка. Київ: ДУТ, 2015. 288 с.
6. Ананьїн В. О. , Горлинський В. В. , Пучков О. О. Правознавство: навч.-метод. посібник; за. ред. В. О. Ананьїна Київ: ІСЗЗІ КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 278 с.
7. Погорілко В. Ф., Шпіталенко Г. А. Правознавство: підручник. Київ: Каравела, 2011. 592 с.
8. Балюк Г. І. , Демський Е. Ф. , Ковальський В. С. Правознавство: підручник; за ред. О. В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 632 с.
9. Шпіталенко Г. А. Шпіталенко Р. Б. Основи правознавства: навч. посіб. Київ: Каравела, 2008. 376 с.
10. Коваленко Л. Т. Правознавство: навч.-метод. посіб. Київ: ІСЗІ НТУУ “КПІ”, 2011. 162 с.

Додаткова література:

- 1 Карпенко М.І. Організація та зміст правової роботи у Збройних Силах України. *Наука і оборона*. 2001. № 2. С.22.
2. Карпенко М.І. Охоронці законності та правопорядку у війську. *Народна армія*. - 2002.-№ 184.
3. Мельник Т.М. Творення суспільства тендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. Київ: Стилос, 2010. 440 с.
4. Основи теорії тендеру : навч. посібник; відповід. ред. М. М. Скорик. Київ: К.І.С., 2004. 536 с.23.
5. Міжнародні стандарти і національне законодавство про права і свободи людини. Робочі матеріали семінару у рамках проекту “Міжнародне право і національне законодавство:”*Правові основи впровадження засад демократії і захисту прав військовослужбовців у Збройних Силах України*; під редакцією Т.П. Кудлай. Київ: Українська секція МТПЛ, 2002. 104 с.
6. Карпенко М.І. Правовому забезпеченню діяльності військ (сил) нормативноправову основу. *Народна армія*. 2003. №182.
7. Карпенко М.І. Верховенство право – над усе. *Народна армія*. 2004. №183.
8. Карпенко М.І. Активним суб’єктом реформування Збройних Сил України повинна стати юридична служба. *Право військової сфери*. 2005. №3-4.
9. Алещенко В.І. Правове виховання в механізмі формування правової свідомості військовослужбовців Збройних Сил України. *Право військової сфери*. 2005. №7.
10. Бабіч М. М. Правове виховання військовослужбовців – важлива складова запобігання правопорушень. *Право військової сфери*. 2005. №8.
11. Основи законодавства України: підручник; за заг. ред. В.І. Кириленка. Вінниця: Нова книга, 2002. 616 с.
12. Долгополов А.М. Організація юридичної служби на підприємствах. Київ: Наукова думка, 2000.
13. Домбровський С.Ф. Організація правової роботи та юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій: навчальний посібник для студентів навчальних закладів та факультетів. Харків: Консум, 2005. 396 с.

14. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права: навч. посіб. Київ: Істина, 2004. 304 с.
15. Саміло А. Правові аспекти реалізації та удосконалення правової роботи в Збройних Силах України. *Право військової сфери*. 2007. №7
18. Адміністративна відповідальність в Україні: навч.посіб.; за ред. А.Т. Комзюка. Харків, 1998.
19. Біла Л.Р., Картузова І.О. Організація державної служби в Україні: навч.- метод. посіб. Одеса: Юрид. літ., 2000.
20. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: підручник. Харків, 1998.
21. Військове законодавство України та право: короткий довідник офіцера. Київ, 1994.
22. Державне управління в Україні: навч. посіб.; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. Київ, 1999.
23. Основи законодавства України: підручник; за заг. редак. В.І Кириленка. Вінниця, 2002.
24. Поніматченко Ю.А. Правове регулювання діяльності Збройних Сил України: підручник. Вінниця, 2002
25. Конституційне право України: підручник; за ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Наукова думка, 2006. 344 с.
26. Конституція України. Текст основного закону з офіційними тлумаченнями Конституційного Суду. Огляд та коментарі В. Ф. Погорелка та В. Л. Федоренка. К.: Каравела, 2006. 748 с.
27. Репецький В. М., Лисик В. М. Міжнародне гуманітарне право: підручник. Київ: Знання, 2007. 467 с.
28. Конституція України (із змінами і доповненнями). Київ: Атака, 2006. 64 с.
29. Закон України “Про державну службу” від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХІІ.
30. Закон України “Про Державну службу спеціального зв’язку та захисту інформації” від 23 лютого 2006 р. № 3475-IV.
31. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” від 7 липня 2010 р. № 2453-VI.
32. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII.
33. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X.
34. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV.
35. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III.
36. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III.
37. Закон України “Про національну систему конфіденційного зв’язку” від 10 січня 2002 р. № 2919-III.
38. Закон України “Про захист інформації в автоматизованих системах” від 5 липня 1994 р. № 1703-IV.
39. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 р. № 373. “Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах” 80/94-ВР.
40. Закон України “Про вибори народних депутатів України” від 25 березня 2004 р. № 1665-IV.
41. Закон України “Про Конституційний Суд України” від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР.
42. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР.
43. Закон України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України” від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII.

44. Закон України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях” від 18 січня 2018 р. № 2268-VIII.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальний процес за даною навчальною дисципліною складається з лекцій, семінарських занять, що проводяться за розкладом, підготовки реферату (ІСЗ), системної самостійної роботи, модульної контрольної роботи за 1–2 змістовними модулями, рубіжного контролю, залікової контрольної роботи, а також проведення індивідуальних і групових консультацій за графіком консультацій.

Якість навчання забезпечується шляхом постановки і розв’язання проблемних питань на семінарських заняттях, застосуванням активних форм навчання. Керівництво самостійною роботою відбувається шляхом визначення завдань і рекомендацій для самостійного відпрацювання навчального матеріалу та систематичним контролем викладача за ходом відпрацювання навчальних завдань.

У випадку запровадження обмежувальних заходів, що унеможливають організацію і здійснення освітнього процесу в навчальних приміщеннях у складі груп, проведення навчальних занять з даного кредитного модуля можна здійснювати віддалено з використанням технологій дистанційного навчання.

Навчальна література, зазначена в пункті 4 цієї робочої програми кредитного модуля, є відкритою, не містить відомостей з обмеженим доступом і може бути оприлюднена з використанням технологій дистанційного навчання, а сама програма не потребує коригування у випадку проведення навчальних занять у дистанційному режимі.

Структура кредитного модуля

Номери, назви розділів, тем і питання навчальних занять, посилання на літературу		Кількість годин				
		Всього	у тому числі			
			Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття (комп’ютерний практикум)	СР
Розділ (змістовий модуль) 1. Держава і право..						
Тема 1	Загальні основи держави і права	5	2	2	0	1
Заняття 1/1	Поняття та загальна характеристика держави і права. 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Правознавство». 2. Держава і право: поняття, джерела та функції. 3. Система права, її структурні елементи. Військове право як галузь правової системи України. 4. Поняття гендер, гендерна рівність у суспільно-політичному та науковому дискурсах. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 1/2	Система права і правові відносини. 1. Держава і право: поняття, ознаки, джерела та функції. 2. Система права, її структурні	2,5		2		0,5

	елементи та їх зміст. 3. Характеристика основних галузей права в Україні. 4. Важливість гендерної рівності для сектору безпеки і оборони України. 5. Джерела військового права України. 6. Поняття військового законодавства та його систематизація. Основна література [1-10]					
Тема 2	Конституційне право України	5	2	2	0	1
Заняття 2/1	Предмет та історія конституційного права України. 1. Поняття, предмет і система конституційного права. 2. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина. 3. Конституційний обов'язок громадянина щодо захисту Вітчизни: поняття, зміст, форми. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 2/2	Конституційне право. Конституція України – основний закон держави. 1. Поняття, ознаки, джерела і норми конституційного права. 2. Поняття і види конституцій. 3. Конституція України, її структура і зміст. 4. Правові основи військового будівництва. 5. Законодавство України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Основна література [1-10]	2,5		2		0,5
Тема 3	Інформаційне право і кібербезпека. Правові засади діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України	5	2	2	0	1
Заняття 3/1	Інформаційне право і кібербезпека. Правові засади діяльності Держспецзв'язку. 1. Інформаційне право України та інформаційна безпека. Правовий статус, принципи діяльності й завдання Держспецзв'язку. 2. Правові засади забезпечення кібербезпеки в Україні. 3. Соціально-правовий захист військовослужбовців та юридична	2,5	2			0,5

	відповідальність особового складу Держспецзв'язку. Основна література [1-10]					
Заняття 3/2	Правові засади діяльності Держспецзв'язку і соціальний захист особового складу. 1. Загальні положення, основні завдання і принципи діяльності Держспецзв'язку. 2. Поняття, види та підстави юридичної відповідальності особового складу Держспецзв'язку. 3. Поняття і форми соціального забезпечення військовослужбовців Держспецзв'язку. 4. Законодавство про соціально-правовий захист військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, особливості пенсійного забезпечення військовослужбовців. 5. Методи та інструменти забезпечення гендерної рівності: можливість їх застосування у діяльності сектору безпеки і оборони України. Основна література [1-10]	2,5		2		0,5
Тема 4	Основи правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні	5	2	2	0	1
Заняття 4/1	Основи правосуддя, правоохоронна і правозахисна діяльність в Україні. Військові суди в Україні. 1. Загальні засади правосуддя і судоустрою. 2. Правові основи правоохоронної діяльності. 3. Правозахисна діяльність і правозахисні органи. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 4/2	Правові засади судочинства, правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні. 1. Форми захисту суб'єктивних прав військовослужбовців.. 2. Цивільна процесуальна правоздатність і дієспроможність військовослужбовців. 3. Правозахисні органи України, їх	2,5		2		0,5

	функції і повноваження. Захист у карному судочинстві. 4. Компенсація шкоди завданої військовослужбовцям. Основна література [1-10]					
Разом за розділом 1.		20	8	8	0	4
Розділ (змістовий модуль) 2. Військовослужбовець як суб'єкт права.						
Тема 5	Військовослужбовець як суб'єкт права	7,5	4	2	0	1,5
Заняття 5/1	Військовослужбовці та їх статус. 1. Поняття військовослужбовця згідно українському законодавству; підгрунття класифікації видів військовослужбовців. 2. Права и обов'язки військовослужбовців. Роль керівника (командира) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків. 3. Заборони і обмеження пов'язані з військовою службою. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 5/2	Шлюб і сім'я військовослужбовця за сімейним законодавством України. 1. Сімейне право України: поняття і предмет правового регулювання. 2. Умови й порядок одруження. 3. Особисті й майнові права та обов'язки подружжя дітей. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 5/3	Правове регулювання виконання військової служби. 1. Проходження військової служби за призовом, за контрактом. 2. Грошове, продовольче і речове забезпечення військовослужбовців. 3. Забезпечення військовослужбовців житловими приміщеннями: форми житла, квартирно-експлуатаційна служба та її організація. 4. Правове регулювання сімейного життя військовослужбовців. Основна література [1-10]	2,5		2		0,5
Тема 6	Юридична відповідальність військовослужбовців.	5	2	2	0	1
Заняття 6/1	Поняття і види юридичної відповідальності військовослужбовців. 1. Юридична відповідальність	2,5	2			0,5

	військовослужбовців: поняття, підстави та особливості. 2. Дисциплінарна та адміністративна відповідальність військовослужбовців. 3. Цивільно-правова і матеріальна відповідальність військовослужбовців. Основна література [1-10]					
Заняття 6/2	Юридична відповідальність військовослужбовців: поняття, види, підстави та особливості. 1. Дисциплінарна відповідальність, її поняття, дисциплінарні стягнення. 2. Особливості та види адміністративної відповідальності військовослужбовців: порядок і особливості притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності. 3. Порядок притягнення військовослужбовців до цивільно-правової відповідальності. 4. Види матеріальної відповідальності і порядок притягнення до неї військовослужбовців. Основна література [1-10]	2,5		2		0,5
Тема 7	Кримінальне право України	5	2	2	0	1
Заняття 7/1	Основи кримінального права. 1. Діюче кримінальне право України: поняття, функції, принципи. 2. Злочин: поняття та склад злочину. 3. Кримінальне покарання військовослужбовців та його види. 4. Кримінальна відповідальність за військові злочини. Основна література [1-10]	2,5	2			0,5
Заняття 7/2	Модульна контрольна робота за 1-2 змістовними модулями.	2,5		2		0,5
Разом за розділом 2.		17,5	8	6		3,5
Розділ (змістовий модуль) 3. Основи міжнародного гуманітарного права і правового регулювання збройних конфліктів і миротворчої діяльності України.						
Тема 8	Міжнародне гуманітарне право і правові основи регулювання збройних конфліктів	2,5	2	0	0	0,5
Заняття 8/1	Міжнародне гуманітарне право, як галузь міжнародного публічного права. 1. Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права.	2,5	2			0,5

	2. Женевське право, або права Червоного Хреста. 3. Міжнародна правова відповідальність держави за розв'язання та ведення збройного конфлікту чи війни. Основна література [1-10]					
Тема 9	Міжнародні правила, що стосуються ведення воєнних операцій	2		2		
Заняття 9/1	Гаазьке право або міжнародні правила, що стосуються ведення воєнних операцій. 1. Методи та засоби ведення війни та обмеження на їх вибір. 2. Цивільні та воєнні об'єкти. Об'єкти, що знаходяться під захистом Міжнародного гуманітарного права. 3. Воєнні злочини. Основна література [1-10]	2		2		
Разом за розділом 3.		4,5	2	2	0	0,5
Реферат		10				10
Залік		8		2		6
Всього годин		60	18	18		24

6. Самостійна робота курсанта

Головними видами самостійної роботи курсантів є: самостійна підготовка до аудиторних занять та самостійна підготовка до заліку.

Доцільно час самостійної підготовки для поглибленого вивчення та закріплення навчального матеріалу розподілити наступним чином:

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу)	Кількість годин СР
1	<i>Тема 1. Основи держави і права.</i> Загальні засади і принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин. Основна література [1-10]	1
2	<i>Тема 2. Конституційне право України.</i> Міжнародні стандарти прав і свобод людини. Основна література [1-10]	1
3	<i>Тема 3. Інформаційне право і кібербезпека. Правові засади діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.</i> Особовий склад Держспецзв'язку його права і свободи. Основна література [1-10]	1
4	<i>Тема 4. Основи правосуддя, правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні.</i> Принципи правосуддя в Україні. Основна література [1-10]	1

5	<i>Тема 5. Військовослужбовець як суб'єкт права. Законодавство про працю та соціальний захист населення. Трудове право та трудовий договір. Трудові спори та соціальний захист працівників. Особисті й майнові права та обов'язки подружжя дітей. Основна література [1-10]</i>	1,5
6	<i>Тема 6. Юридична відповідальність військовослужбовців. Адміністративне та цивільне право: поняття, предмет та джерела. Державна служба в Україні. Адміністративні порушення в сфері службової діяльності. Основна література [1-10]</i>	1
7	<i>Тема 7. Кримінальне право України. Відповідальність за злочини у сфері використання комп'ютерних технологій (кіберзлочини). Основна література [1-10]</i>	1
8	<i>Тема 8. Міжнародне гуманітарне право і правові основи регулювання збройних конфліктів. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права. Основна література [1-10]</i>	0,5
9	<i>Тема 9. Міжнародні правила, що стосуються ведення воєнних операцій . Правові засади євроатлантичної інтеграції України. Основна література [1-10]</i>	0
10	<i>Реферат</i>	10
11	<i>Підготовка до заліку</i>	6
Всього годин		24

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Політика навчальної дисципліни визначає систему вимог, які викладач ставить перед курсантом:

Правила відвідування занять

Відвідування курсантами лекційних і семінарських занять є обов'язковим. Відсутність курсанта на занятті можлива за поважною причиною, про що робиться помітка в журналі відвідування занять.

Правила поведінки на заняттях

Під час аудиторної роботи курсанта на лекції необхідно уважно слухати викладача, осмислювати, узагальнювати теоретичні положення лекції і конспектувати матеріал у власному конспекті з навчальної дисципліни, не порушуючи етичних норм і вимог дисципліни поведінки на заняттях. Всі питання, стосовно змісту матеріалу і методики лекції, можна задавати викладачеві наприкінці заняття. При застосуванні дистанційної форми навчання лекції і семінарські заняття можуть проводитись з використанням платформ Google classroom, Google meet, Zoom, Cisco Webex Meetings. Під час роботи над матеріалами тексту і презентації лекції у віртуальному середовищі, курсант повинен ознайомитись з темою, метою і планом лекції, рекомендованою літературою, основними поняттями і категоріальним апаратом і змістом теми та законспектувати навчальний матеріал.

Під час самостійної роботи необхідно доповнювати конспекти та розкривати складні питання, що не були з'ясовані протягом лекції, використовуючи рекомендовані по темі навчальні посібники та словники. Для успішного самостійного опрацювання та

засвоєння навчального матеріалу, курсантам пропонуються такі види роботи: читати та конспектувати рекомендовані першоджерела, тексти та статті за професійно-орієнтованою тематикою; складати конспекти та ставити творчі запитання до прочитаних текстів; писати короткі анотації до наукових джерел; готувати презентації до семінарських занять; писати і захищати реферати та виконувати завдання з формування навичок творчої та дослідницької діяльності.

Семінарське заняття незалежно від форми проведення і середовища, передбачає розгорнуте обговорення питань плану семінару методами дискусії або конференції і містить виступи курсантів з підготовленими короткими доповідями і рефератами з послідовним обговоренням. На кожному семінарському занятті викладачем оцінюються підготовлені курсантами реферати і виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію, а також проводиться письмовий експрес-контроль засвоєння теми.

Мультимедійна презентація виступу на семінарському занятті дозволяє передавати інформацію у візуалізованому, схематичному вигляді, що підвищує її цінність, можливості розуміння і засвоєння навчального матеріалу, особливо при змішаному або віддаленому режимі навчання. Навчальна презентація розробляється згідно з підпитаннями теми семінарського заняття, бути інтерактивною, передбачати зворотній зв'язок з аудиторією.

Презентації для підтримки виступу на семінарському занятті мають бути спрямованими на розкриття основних теоретичних положень теми виступу, містити оптимум наукового тексту у структурованому вигляді, що містить на одному слайді від 3 до 7 окремих положень та мінімум візуалізованих матеріалів. Доповнююча текстова інформація, що спрямована на обґрунтування, презентованих теоретичних положень, має бути озвучена доповідачем, протягом від 7 до 10 хв.

Правила захисту індивідуальних завдань

Опанування навчальною дисципліною передбачає, виконання індивідуального семестрового завдання (ІСЗ) – підготовку кожним курсантом реферату на обрану та узгоджену з викладачем тему. Результати виконання ІСЗ курсантів оцінюються під час їх виступу на семінарських заняттях або в процесі співбесіди з викладачем.

Реферат – це дослідження, огляд наукових і правових джерел, спрямований на вивчення, аналіз і узагальнення ідеї, викладених у наукових працях з визначеної проблеми. Загальний обсяг реферату має становити 16–20 рукописних (надрукованих) аркушів, оформлених як наукова робота. Структурно реферат складається з титульного аркушу, змісту, вступу, двох, трьох питань, висновків, списку використаної літератури.

Автор реферату має підготуватися до виступу на семінарі, щоб на вимогу викладача протягом 5–10 хвилин викласти суть проблеми, що розглядається в рефераті. Для кращого захисту реферату пропонується застосовувати наукову мультимедійну презентацію. Оформлений згідно з вимогами, які пред'являються до наукових робіт, реферат оцінюється викладачем.

Загальними вимогами до реферату є:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- наукова обґрунтованість висновків;
- академічна доброчесність
- зв'язок з майбутньою професійною діяльністю.

Підготовка до написання рефератів починається зі складання бібліографії – списку використаної літератури (не менш десяти назв першоджерел, монографій, наукових статей, законодавчих актів) та її опрацювання.

У вступі розкривається важливість та актуальність проблеми, стан її висвітлення у літературі, обов'язково визначаються мета та завдання реферату.

В основній частині, що складається з 2–3 питань, потрібно зробити огляд літератури за темою, у логічній послідовності, аргументовано, з посиланнями на джерела, розкрити зміст кожного питання з відповідними висновками, що узагальнюють результати аналізу його опрацювання в наукових і правових джерелах.

У загальних висновках наводять узагальнюючу оцінку одержаних результатів дослідження стосовно суті питань, що розглядались у роботі, визначається наукова та практична цінність виконаної роботи. Наприкінці, потрібно підкреслити значущість отриманого знання для формування правової і громадянської свідомості військовослужбовця, професійній діяльності фахівця Держспецзв'язку.

Викладати матеріал слід сучасною українською мовою, короткими чіткими фразами, правильно оформлюючи науковий апарат.

Наприкінці реферату подається список використаної літератури (джерел). Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел згідно з державним стандартом: вказується прізвище автора, його ініціали, повна назва книги, місце видання та рік видання, загальна кількість сторінок; для наукових статей додається номер журналу та номери сторінок публікації.

Загальні правила цитування. Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст замінюється трьома крапками. При непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладанні думок автора і давати відповідні посилання на джерело. Посилання у тексті реферату на джерело слід зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1-3]...". Якщо використовують відомості, матеріали з джерел із великою кількістю сторінок, то у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, наприклад: [1, с.3].

До оформлення реферату висуваються наступні вимоги – робота має бути надрукована з одного боку паперу формату А4. Робота набирається 14 шрифтом із полуторним інтервалом. Аркуш реферату повинен мати наступні рамки поля: ліве – 25 мм., праве – 15 мм., верхнє – 20 мм. та нижнє – 20 мм. Нумеруються всі сторінки реферату, починаючи з титулу, але на ньому номер сторінки не проставляють. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см.).

На титульному аркуші реферату зазначаються: назва інституту, кафедра, назва дисципліни, тема, прізвище, ім'я по батькові виконавця, курс, група, науковий ступень, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові особи, що має перевірити реферат, місто та рік.

Друга сторінка має містити план реферату, що складається із вступу, двох або трьох питань та висновки. Остання сторінка містить перелік використаної літератури.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Курсанту за роботу в семестрі можуть бути виставлені додаткові заохочувальні гЗ (зі знаком плюс) або штрафні гШ (зі знаком мінус) бали – до 10 балів. Заохочувальні бали гЗ виставляються за: наявності конспекту всіх лекцій, тем самостійного вивчення і семінарських занять; роботу у науковому товаристві за тематикою дисципліни; участь у інститутській або університетській конференціях (конкурсах, семінарах); виконання завдань викладача щодо вдосконалення наочних і навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни. Штрафні бали гШ нараховуються за: не відпрацювання у конспекті тем пропущених лекційних і самостійних занять; спробу використання недозволених джерел під час проведення експрес-контролю; затримку подання ІСЗ.

Політика дедлайнів та перескладань

Терміни виконання навчальних завдань і контрольні заходи пов'язані з проходженням навчальної програми з дисципліни і розкладом занять. Крайній термін

виконання ІСЗ (реферату) – останнє семінарське заняття. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), курсанту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня. Тематичне завдання, яке подається на перевірку з порушенням терміну виконання, оцінюється з врахуванням штрафних балів.

Умови перескладання заліку. У разі отримання курсантом незадовільної оцінки або наявності заборгованості, перескладання заліку з дисципліни допускається не більше двох разів. При другому перескладанні заліку у курсанта може приймати комісія, яка створюється завідувачем спеціальної кафедри. Оцінка, отримана курсантом у результаті другого перескладання заліку, є остаточною. Курсант, який був не допущений до складання заліку, або був допущений, але не з'явився без поважної причини на залік (коли присутність курсанта обов'язкова), або був усунений від заліку, вважається таким, що використав відповідну спробу скласти залік з дисципліни і має заборгованість.

Політика щодо академічної доброчесності

Відповідно до Закону України “Про освіту” – Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми. Списування під час контрольних (модульних) робіт та заліку заборонено (в тому числі із використанням мобільних девайсів).

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”. **Норми етичної академічної поведінки** здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”. Детальніше: <https://kpi.ua/code>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: здійснюється в формі письмового або усного експрес-опитування та виступів за темою семінарського заняття.

Рубіжний контроль: проводиться для уточнення рейтингу курсантів, за результатами вивчення першого, другого і третього змістовних модулів, шляхом виконання модульної контрольної роботи (МКР).

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр згідно Графіка календаря освітнього процесу ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського на навчальний рік.

Умовою атестації є отримання не менш ніж 50% від кількості балів, яку курсант може отримати на час проведення атестації.

Семестровий контроль: залік, який проводиться в формі залікової контрольної роботи.

Умови допуску до семестрового контролю:

1) зарахування виконання семестрового індивідуального завдання – реферату;

2) позитивна оцінка за МКР;

Оцінювання результатів навчання курсантів здійснюється у відповідності до Методичних рекомендацій до розроблення і застосування рейтингових систем оцінювання курсантів (студентів) в ІСЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО) з навчальної дисципліни

Рейтинг курсанта з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- виконання 5 письмових експрес-контролів;
- поточний контроль на практичних і семінарських заняттях (3 усних відповіді);
- виконання модульної контрольної роботи (далі – МКР);
- виконання індивідуального семестрового завдання (далі – ІСЗ) у формі реферату.

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Кожна експрес-контрольна робота оцінюються максимум в 5 балів:

- “відмінно” – повна, логічна і обґрунтована відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 бали;
- “задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 3 бали;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум $5 \times 5 = 25$ балів.

2.2. Максимальний бал за кожну усну відповідь на семінарських заняттях оцінюються в 10 балів:

- “відмінно” – повна, глибока, логічно струнка і обґрунтована відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;
- “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 8 балів;
- “задовільно” – неповна і недостатньо аргументована відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 6-7 балів;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум $3 \times 10 = 30$ балів.

2.3. Модульний контроль містить 2 питання. Кожне питання оцінюється за шкалою від 6 до 10 балів. Максимальний бал за МКР оцінюється в 20 балів за такими критеріями:

- “відмінно” – повна, глибока, обґрунтована і логічна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 18-20 балів;
- “добре” – достатньо повна, аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 15-17 бали;
- “задовільно” – неповна, неаргументована відповідь (не менше 60% потрібної інформації) з незначними помилками – 12-14 балів;
- “незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам на “задовільно” – 0 балів.

Тобто максимум 20 балів.

2.4. Максимальний бал за ІСЗ (реферат) оцінюється в 25 балів за такими критеріями:

- “відмінно” – творчий підхід, всебічне, глибоке, логічне, аргументоване розкриття проблеми з посиленням на наукові джерела, обґрунтуванням її значущості для майбутньої соціальної і професійної діяльності і розвитку світогляду – 23-25 балів;
- “добре” – повне, науково обґрунтоване, логічне розкриття проблеми з відображенням власної позиції – 19-22 балів;

– “задовільно” – неповне і недостатньо аргументоване розкриття проблеми з певними недоліками – 15-18 балів;

– “незадовільно” – ІСЗ не виконане, тобто ІСЗ не зараховано – 0 балів.

Тобто максимум 25 балів. Наявність позитивної оцінки за ІСЗ є умовою допуску до залікової контрольної роботи.

2.5. Курсанту за роботу в семестрі можуть бути виставлені додаткові заохочувальні r_z (зі знаком плюс) бали до 10 балів або штрафні $r_{ш}$ (зі знаком мінус) бали – до 10 балів. Заохочувальні бали r_z виставляються за: наявності конспекту всіх лекцій, тем самостійного вивчення і семінарських занять; роботу у науковому товаристві за тематикою дисципліни; участь у інститутській або університетській конференціях (конкурсах, семінарах); виконання завдань викладача щодо вдосконалення наочних і навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни. Штрафні бали $r_{ш}$ нараховуються за: не відпрацювання у конспекті тем пропущених лекційних і самостійних занять; спробу використання недозволених джерел під час проведення експрес-контролю; затримку подання ІСЗ.

RD з кредитного модуля формується як сума всіх рейтингових балів r_k , а також заохочувальних r_z та штрафних балів $r_{ш}$

$$RD = 100 = \sum_k r_k + \sum_k r_z + \sum_k r_{ш}$$

2.6. Залікова контрольна робота оцінюється в 100 балів Її оцінка визначається як сума балів із залікової контрольної роботи $r_{ЗКР}$ та балів із індивідуального семестрового завдання $r_{ІСЗ}$.

Контрольне завдання ЗКР складається з трьох питань, із переліку, що наданий у робочій програмі КМ і на які, курсанту потрібно дати письмові відповіді. Максимальний бал за виконання контрольного завдання ЗКР, що складається з трьох теоретичних питань по 25 балів, оцінюється в 75 балів за такими критеріями:

– “відмінно” – повна, глибока, логічно струнка і науково обґрунтована відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 72-75 балів;

– “дуже добре” – повна і аргументована відповідь (не менше 85% потрібної інформації), або незначні неточності) – 64-71 бал;

– “добре” – достатньо повна і аргументована відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 57-70 балів;

– “задовільно” – неповна і недостатньо аргументована відповідь (не менше 65% потрібної інформації та деякі помилки) – 49-56 балів;

– “достатньо” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 45-48 балів;

– “незадовільно”, відповідь не відповідає умовам на “достатньо” – 0 балів.

Максимальна сума вагових балів, набраних за залікову контрольну роботу, з умовою зарахування балів, отриманих за виконання реферату, складає 100 балів.

3. Сума рейтингових балів, отриманих курсантом протягом семестру, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею (див. пункт 7).

4. Якщо сума балів менш ніж 60, курсант виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання ІСЗ та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею (див. пункт 7).

5. Курсант, який у семестрі отримав $RD < 60$ балів, може прийняти участь у заліковій контрольній роботі. У разі отримання оцінки $r_{ЗКР}$, меншої ніж за попередніми результатами рейтингу RD , результати отримані за виконання залікової контрольної роботи скасовуються і курсант отримує оцінку за результатами попереднього рейтингу RD .

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

<i>Рейтингові бали RD:</i>	<i>Оцінка</i>
100.....95	Відмінно
94.....85	Дуже добре
84.....75	Добре
74.....65	Задовільно
64.....60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

9. Додаткова інформація з навчальної дисципліни

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль

1. Держава і право: поняття, ознаки, джерела та функції.
2. Система права, її структурні елементи та їх зміст.
3. Характеристика основних галузей права в Україні.
4. Важливість гендерної рівності для сектору безпеки і оборони України.
5. Джерела військового права України
6. Поняття військового законодавства та його систематизація.
7. Поняття, ознаки, джерела і норми конституційного права.
8. Поняття і види конституцій.
9. Конституція України, її структура і зміст.
10. Правові основи військового будівництва.
11. Законодавство України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
12. Загальні положення, основні завдання і принципи діяльності Держспецзв'язку.
13. Поняття, види та підстави юридичної відповідальності особового складу Держспецзв'язку.
14. Поняття і форми соціального забезпечення військовослужбовців Держспецзв'язку.
15. Законодавство про соціально-правовий захист військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, особливості пенсійного забезпечення військовослужбовців.
16. Методи та інструменти забезпечення гендерної рівності: можливість їх застосування у діяльності сектору безпеки і оборони України.
17. Форми захисту суб'єктивних прав військовослужбовців..
18. Цивільна процесуальна правоздатність і дієспроможність військовослужбовців.
19. Правозахисні органи України, їх функції і повноваження. Захист у карному судочинстві.
20. Компенсація шкоди завданої військовослужбовцям.
21. Поняття військовослужбовця згідно українському законодавству; підгрунття класифікації видів військовослужбовців.
22. Права и обов'язки військовослужбовців. Роль керівника (командира) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.
23. Заборони і обмеження пов'язані з військовою службою.
24. Сімейне право України: поняття і предмет правового регулювання.
25. Умови й порядок одруження.
26. Особисті й майнові права та обов'язки подружжя дітей.
27. Проходження військової служби за призовом, за контрактом
28. Грошове, продовольче і речове забезпечення військовослужбовців.
29. Забезпечення військовослужбовців житловими приміщеннями: форми житла, квартирно-експлуатаційна служба та її організація.
30. Правове регулювання сімейного життя військовослужбовців
31. Дисциплінарна відповідальність, її поняття, дисциплінарні стягнення.

32. Особливості та види адміністративної відповідальності військовослужбовців: порядок і особливості притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності.
33. Порядок притягнення військовослужбовців до цивільно-правової відповідальності.
34. Види матеріальної відповідальності і порядок притягнення до неї військовослужбовців.
35. Діюче кримінальне право України: поняття, функції, принципи.
36. Злочин: поняття та склад злочину.
37. Кримінальне покарання військовослужбовців та його види.
38. Кримінальна відповідальність за військові злочини.
39. Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права.
40. Женевське право, або права Червоного Хреста.
41. Міжнародна правова відповідальність держави за розв'язання та ведення збройного конфлікту чи війни.
42. Міжнародне гуманітарне право: поняття, функції, джерела.
43. Міжнародно-правове забезпечення гендерної рівності
44. Женевське право, його сутність, зміст і значення.
45. Правові засади євроатлантичної інтеграції України.
46. Методи та засоби ведення війни та обмеження на їх вибір.
47. Цивільні та воєнні об'єкти. Об'єкти, що знаходяться під захистом Міжнародного гуманітарного права.
48. Воєнні злочини.

Рекомендована тематика рефератів (ІСЗ)

1. Гендерний підхід: суть, зміст, політична практика.
2. Характерні риси та особливості гендерної політики в Україні.
3. Молодіжні субкультури і сексуальна революція 1960 - 1970-х рр. та їх вплив на розвиток гендерних досліджень .
4. Стратегії гендерної політики: теорія і практика.
5. Основні етапи гендерної експертизи законодавства.
6. Основні прояви тендерної нерівності в політичній сфері.
7. Гендерні аспекти міграційної політики у сучасному світі.
8. Глобалізація і тендер.
9. Роль тендерної рівності у формуванні демократичної правової України.
10. Міжнародний досвід політико-правового забезпечення тендерної рівності.
11. Причини тендерного дисбалансу в представництві в органах влади і самоврядування та шляхи його подолання. •
12. Система права, її структурні елементи та їх зміст.
13. Характеристика основних галузей права в Україні.
14. Важливість гендерної рівності для сектору безпеки і оборони України.
15. Джерела військового права України
16. Поняття військового законодавства та його систематизація.
17. Поняття, ознаки, джерела і норми конституційного права.
18. Поняття і види конституцій.
19. Конституція України, її структура і зміст.
20. Правові основи військового будівництва.
21. Законодавство України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
22. Загальні положення, основні завдання і принципи діяльності Держспецзв'язку.
23. Поняття, види та підстави юридичної відповідальності особового складу Держспецзв'язку.
24. Поняття і форми соціального забезпечення військовослужбовців Держспецзв'язку.

25. Законодавство про соціально-правовий захист військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, особливості пенсійного забезпечення військовослужбовців.
26. Методи та інструменти забезпечення гендерної рівності: можливість їх застосування у діяльності сектору безпеки і оборони України.
27. Форми захисту суб'єктивних прав військовослужбовців..
28. Цивільна процесуальна правоздатність і дієспроможність військовослужбовців.
29. Правозахисні органи України, їх функції і повноваження. Захист у карному судочинстві.
30. Компенсація шкоди завданої військовослужбовцям.
31. Поняття військовослужбовця згідно українському законодавству; підгрунття класифікації видів військовослужбовців.
32. Права и обов'язки військовослужбовців. Роль керівника (командира) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.
33. Заборони і обмеження пов'язані з військовою службою.
34. Сімейне право України: поняття і предмет правового регулювання.
35. Умови й порядок одруження.
36. Особисті й майнові права та обов'язки подружжя дітей.
37. Проходження військової служби за призовом, за контрактом
38. Грошове, продовольче і речове забезпечення військовослужбовців.
39. Забезпечення військовослужбовців житловими приміщеннями: форми житла, квартирно-експлуатаційна служба та її організація.
40. Правове регулювання сімейного життя військовослужбовців
41. Дисциплінарна відповідальність, її поняття, дисциплінарні стягнення.
42. Особливості та види адміністративної відповідальності військовослужбовців: порядок і особливості притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності.
43. Порядок притягнення військовослужбовців до цивільно-правової відповідальності.
44. Види матеріальної відповідальності і порядок притягнення до неї військовослужбовців.
45. Діюче кримінальне право України: поняття, функції, принципи.
46. Злочин: поняття та склад злочину.
47. Кримінальне покарання військовослужбовців та його види.
48. Кримінальна відповідальність за військові злочини.
49. Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права.
50. Женевське право, або права Червоного Хреста.
51. Міжнародна правова відповідальність держави за розв'язання та ведення збройного конфлікту чи війни.
52. Міжнародне гуманітарне право: поняття, функції, джерела.
53. Міжнародно- правове забезпечення гендерної рівності
54. Женевське право, його сутність, зміст і значення.
55. Воєнні злочини.
56. Правові засади євроатлантичної інтеграції України.